

{Ejnar Bjerre Jørgensen: Thyregod Sogns Gårdshistorie}

Egsgaard.

Matr. nr. 3

Gården nævnes imellem de mange enestegårde i Thyregod sogn i præsteindberetningen til Ribe stift i 1638, men der er ingen nærmere oplysninger om den, men den lå nede ved åen, og der er ingen tvivl om, at den er meget gammel. I et skøde fra Hastrup, der er dateret d. 24. jan. 1651 nævnes gården igen, og det oplyses, at Christen Christensen og Christen Nielsen var fæstere. Da Hastrups jordebog blev indsendt i 1661 til brug ved oprettelsen af den ny matrikel, var Christen Nielsen alene fæster. I jordebogen opgives hartkornet til 5 tdr. 6 skp. 2 fkr., så Egsgård har været en ganske god gård før svenskekrigen. Den lå ved vand og græs, der var en betingelse for kvæghold, der igen gav staldgødning til markerne, så der kunne avles korn.

Den årlige landgilde var ganske stor, 3 harbopund smør, 1 staldokse, 1 svin, 1 lam, 1 gås, 1 skp. havre og 2 høns. I matriklen 1662-1664 blev hartkornet nedsat til 4 tdr. 1 skp. 2 alb., antagelig fordi gården var medtaget af krigen, men Christen Nielsen var imellem de heldige, der overlevede krigen. I agerjorden kunne der sås 2 tdr. rug og ½ td. byg, og der avledes 4 læs hø, til Hastrup skulle der ydes 10 skp. gæsterihavre og 1 rd. gæsteripenge foruden landgilden.

Velbyrdige Karen Grubbe til Hastrup var ejer af gården indtil 1670, da hendes søn Hans Kaas fik Egsgård med i sin arvepart. Samme år overlod han arveparten til sin bror Jørgen Grubbe Kaas og fik i stedet et pantebrev på 10000 rd. Da Jørgen G. Kaas blev amtmand over Lundenæs og Bøvling, undlod han at indløse pantebrevet, og Hans Kaas blev ejer af hele Hastrup med bøndergods.

I 1683 blev Egsgård vurderet til den ny matrikel, den gamle havde vist sig uretfærdig på de magre jorder. Den jord, der var i brug eller lå brak, blev betegnet som "værst", det var sandjord, der efter staldgødning kunne give en bygafgrøde og derefter rug i 2 eller 3 år, inden den igen skulle hvile i 6-12 år. Knap 1/3 af jorden kaldtes "udøgtig", men der kunne godt sås havre eller boghvede i den med lang hviletid imellem. Der avledes da 8 læs middeld godt hø og ½ læs mosefoder, der var "ond" græsning til 2 hoveder. Hartkornet blev omvurderet til 3 tdr. 2 skp. 2 fkr. 1 penning.

Christen Nielsen havde været enefæster, men i 1683 var Niels Christensen kommet med, og det var ganske givet en søn. I 1688 blev hartkornet endeligt fastsat til 3 tdr. 4 skp. 2 alb., og det var gældende de næste 150 år. Det opdyrkede areal på gården var 67,5 tønder land. Skattelisten for 1687 viste, at gården ikke var kommet for godt i drift endnu, Christen Nielsen opgav sin besætning til 2 får, og Niels Christensen havde kun en hest. Nielses kone hed Maren Jensdatter. Omkring 1690 blev Søren Nielsen fæster i stedet for Christen Nielsen, og han var der i ca. 10 år sammen med Niels Christensen, så blev han fulgt af Lars Christensen, måske en bror til Niels.

På Hastrup blev Frederik Christian Gedde ejer i 1707, og hans jordebog i 1711 viser, at begge fæstere i Egsgård var skiftet ud. Den ene hed Søren Nielsen, og det kunne jo være den samme som i 1690, men sikkert er det ikke, han havde nemlig en ung kone, Kirsten Pedersdatter, der var født i 1692. Den anden fæster hed Niels Jensen, og der er noget, der tyder på, at han var søn af Jens Nielsen og Kirsten Christensdatter i Oddebæk. Niels Jensen var gift med Kirsten Nielsdatter fra Kjærgård, der var født i 1688 og den første kendte jordemoder i Thyregod sogn.

Både Søren Nielsen og Niels Jensen er kendte fra kirkebogen. Søren Nielsen fik 2 børn med Kirsten, d. 15. april 1714 blev Michel fremstillet i kirken, efter at han var døbt hjemme, han døde 1 år gl. D. 21. maj 1716 fik de igen en søn Michel døbt i Thyregod kirke, men så døde Kirsten Pedersdatter i 1719 og blev begravet d. 7. april, 26 år gl. Søren Nielsen blev straks gift igen, men konens navn og fødested oplyses ikke. De fik datteren Kirsten i 1721, hun blev døbt hjemme af pastor Risom i Brande og fremstillet i Thyregod kirke d. 26. nov. I 1724 fik de sønnen Christen, der blev døbt d. 23. april, men kort tid efter rejste de fra Egsgård.

Niels Jensen var derefter alene fæster i Egsgård. Han havde mange børn: 1. Jens var nok den ældste, han var født i 1709 og døde i 1719, han blev begravet d. 16. april. 2. Dorethe var født i 1711. 3. Lars var født i 1712. 4. Kirsten i 1715, døbt d. 24. marts, død samme år, begravet d. 11. aug. 5. Jens i 1718, døbt d. 22. maj. 6. Karen i 1720, døbt d. 12. maj. 7. Jens i 1723, døbt d. 25. juli. 8. Niels i 1726, døbt d. 19. maj. 9. Ib i 1730, døbt d. 11. febr. Ved hans dåb var "Gamle Niels" med, mon det skulle være Niels Christensen? Ib opholdt sig endnu i 1754 i Egsgård som medhjælp fra broderen Lars. Hvis Jens nr. 2 er død, så er det ikke kommet med i kirkebogen.

Niels Jensen døde i 1735 og blev begravet d. 3. juli, 52 år gl. Kirsten Egsgaard var opført som fæster af gården resten af året, men så tiltrådte sønnen Lars Nielsen, der var 24 år. Han blev gift med Maren Jensdatter, der var datter af

gårdfæster Jens Andersen i Risbjerg og født i 1709. De fik 4 børn: 1. Zidsel i 1739, døbt d. 31. marts. 2. Kirsten i 1740, døbt d. 11. sept. 3. Jens i 1742, døbt hjemme og fremstillet i kirken d. 6. jan. 1743. 4. Niels i 1746, døbt d. 1. maj. Maren Jensdatter døde i 1758 og blev begravet d. 17. dec. 49 år gl. Lars blev 2. gang gift med Kirsten Jensdatter, der var født i 1727 i Brande sogn, og i 1760 fik de sønnen Jens, der blev døbt d. 22. juni. I 1767 fik de datteren Maren, der blev døbt d. 1. nov. Hun døde i 1786 og blev begravet d. 1. okt. Karen Sørensdatter, der døde i Egsgård i 1741 og blev begravet d. 26. febr., har nok tjent hos Lars Nielsen, og måske var hun datter af Søren Nielsen.

I 1762 opgav Lars Nielsen, at hans husstand bestod af ham og hans kone og 2 børn over 12 år. Hoveriprotokollen fra 1771 viser, at han dyrkede i 15 tdr. 2 skp. sædeland, han avlede 9 læs hø og havde græsning til 13 høveder. Han betalte 4 rd. i landgilde og 4 rd. hoveripenge. I 1754 havde han betalt 2 rd. 4 mk. i landgilde, men gjort mere hoveri. Lars Nielsens mor Kirsten Egsgaard var jordemoder til sin død i 1772, hun blev begravet d. 15. maj. Hun var datter af Niels Christensen og Mette Nielsdatter i Kjærgård.

Lars Nielsens søn Jens Larsen blev d. 28. dec. 1787 gift med Kirsten Andersdatter fra Grarup, og han overtog samtidig fæstet af Egsgård. Kirsten var født i 1754, og hun havde været gift før, hendes søn af første ægteskab Iver Nicolaisen, der var født i 1782, var med til Egsgård. I foketællingen i 1787 er hverken Lars Nielsen eller hans kone nævnt, men de levede og boede i Egsgård til Lars Nielsen døde i 1791 og blev begravet d. 21. dec. Det er ikke klart, om Kirsten Jensdatter blev i Egsgård, hun er ikke med i folketællingen i 1801, men hun døde i Egsgård i 1810 og blev begravet d. 2. febr., 82 år gl. Der er noget, der tyder på, at hun var søster til Lars Jensen i Svindbæk og måske også til Magdalene Jensdatter i Løvdal.

Kirsten Andersdatter og Jens Larsen fik 2 sønner: Lars blev født i 1788 og døbt d. 2. okt. Han blev i 1823 gift med Ane Kirstine Sørensdatter i Grarup og overtog matr. nr. 9a Grarup. Han blev 2. gang gift med Ane Johanne Christensdatter fra Ejstrup, og han døde d. 27. juli 1868. Andreas blev født i 1795 og døbt d. 17. maj, det blev ham, der senere overtog Egsgård.

Egsgård som selvejergård.

D. 14. juni 1798, skøde fra Jens Schoutrup til Jens Larsen på hans påboende fæstegård med htk. 3 tdr. 4 skp. 2 alb.

Købesum 300 rd., som Jens Larsen lånte i den Almindelige Enkekasse, det var en lånemulighed, som mange tidligere fæstere benyttede sig af. D. 13. juni 1804 købte Jens Larsen gårdens tiender af Thomas Grynderup i Thyregod for 174 rd. 3 sk. Han optog et nyt lån i Enkekassen og satte konge og kirketien i pant.

D. 1. okt. 1823, skøde fra Jens Larsen til søn Andreas Jensen, købesum 190 rd. rede sølv, htk. som før. Der blev oprettet en aftægtskontrakt for Jens Larsen og hustru, begge dokumenter blev skrevet på Brandholm. Kirsten Andersdatter døde d. 7. maj 1828, 73 år gl. Jens Larsen døde d. 17. marts 1844, 84 år gl. Andreas Jensen blev gift med Mariane Knudsdatter d. 20. sept. 1823. Hun opholdt sig i Egsgård, men hun var fra Brande sogn. De fik 2 døtre, Kirstine blev født d. 2. marts 1824, og Dorthe Marie blev født d. 5. okt. 1825. Mariane Knudsdatter døde d. 13. febr. 1842, 49 år gl. Måske var Andreas Jensen også syg, han sørgede nemlig for at få gården solgt til sin ældste datter, selvom hun kun var 17 år.

D. 22. jan. 1842, skøde fra Andreas Jensen til Kirstine Andreasdatter. Købesum 500 rbd. sølv, som hun skulle udrede ved at overtage gælden 386 rbd. og udstede en obligation på 114 rbd. til faderen. Der blev oprettet en aftægtskontrakt fra Kirstine til forældrene, urmager og mechanicus Laurs Nielsen Worslund, der boede på jordemoderlodden i Grarup, blev formynder for Kirstine. Andreas Jensen levede en halv snes år endnu og drev gården for datteren, han døde d. 14. maj 1852.

D. 24. maj 1847 blev Kirstine Andreasdatter viet til Søren Jacobsen, født d. 15. april 1823 i Skærlund, søn af Jacob Frandsen og Anne Marie Lange. Vielsesattesten blev først tinglæst d. 7. febr. 1873 som adkomst for Søren Jacobsen, og det var Kirstine, der skrev under på gårdens dokumenter. D. 11. okt. 1847 blev Søren Jacobsens vielsesattest forevist ved landmilitens session i Vejle, så han kunne blive fri for militærtjeneste og tage sig af gårdens drift. D. 22. dec. 1847 udstedte Kirstine en obligation på 200 rbd. sølv til sin søster Dorthe Marie, der fik 3. prioritets panteret i gården som arveforskud. Dorthe Marie blev d. 18. juli 1854 gift med ungarl Hans Peter Jacobsen, søn af Jacob Hansen, Hedegård i Give sogn.

D. 11. febr. 1850 udstedte Kirstine en obligation på 385 rbd. til Enkekassen. I forbindelse med den ny matrikel d. 1. januar 1844 havde gården fået nyt htk. 2 tdr. 2 skp. 1½ alb. I selve matriklen står der 2 alb., gården beskrives som en samlet lod nordvestlig på marken ved gården. Søren Jacobsens forældre var kommet med til Egsgård, Anne Marie Lange døde d. 11. jan. 1861, hun var født d. 6. febr. 1892 i Nørre Karstoft. Jacob Frandsen døde d. 4. juni 1867, han var født i 1781 i Tarm, de blev begge begravet i Brande.

Kirstine og Søren Jacobsen fik 5 børn: 1. Mariane d. 5. febr. 1848. 2. Jacob d. 3. febr. 1850. 3. Andreas d. 4. okt. 1853, han døde 2 år gl. 4. Ane Marie d. 14. jan. 1857. 5. Andreas d. 14. okt. 1860. Mariane blev d. 26. maj 1874 gift med Jens Jensen, født i Uhre d. 29. febr. 1850, søn af gmd. Jens Chr. Jensen i Flø.

D. 26. febr. 1873, skøde fra Søren Jacobsen til søn Jacob Sørensen på Egsgård med htk. 2 tdr. 2 skp. ½ alb. Købesum 2000 rd. Der blev samtidig oprettet en aftægtskontrakt for Søren Jacobsen og hustru, kapitalværdien blev sat til 695 rd. og boligen og 2 begravelser til 100 rd., ialt værdi 795 rd. De døde begge kort efter, Kirstine d. 22. marts 1873, og Søren Jacobsen d. 3. juni 1873.

Jacob Sørensen blev d. 25. maj 1878 gift med Johanne Theodora Christine Caroline Andrea Schnedler, født d. 15. sept. 1851 i Lille Langkær, datter af Johan Otto Schnedler og Susanne Jacobine Henriette Jochumsen. I ægteskabet var der 6 børn: 1. Jacobine født d. 12. febr. 1880. 2. Søren Julius d. 15. okt. 1884. 3. Olga Victoria d. 17. juli 1886. 4. Valdemar Skov d. 23. juli 1889. 5. Kristian Vilhelm d. 13. juni 1891. 6. Hilda Skov d. 28. okt. 1893. De tog alle Egsgaard som familienavn.

Jacob Egsgaard dyrkede en stor del af gårdens hede op, og på de magreste jorder plantede han granskov. Hans svigermor Susanne Jochumsen fik ophold i Egsgård, indtil hun døde d. 22. febr. 1908.

D. 11. jan. 1909, skøde fra Jacob Egsgaard til søn Søren Julius Egsgaard. Han blev gift med Petrea Christine Christensen, født d. 14. dec. 1883 i Thyregod, datter af gmd. Hans Christensen og hustru Mariane, født Knudsen. Jacob Egsgaard og hans kone flyttede over på udstykningen matr. nr. 3d, som de kaldte "Nørre Egsgård".

D. 14. april 1951, skøde fra Julius Egsgaard til søn Hans Jacob Egsgaard.

1993: ejer Erhardt Egsgaard, Vejlevej 278, Egsgård.

*****

Udstykninger fra matr. nr. 3 Egsgård.

Matr. nr. 3b Egsgård.

D. 9. juli 1879, udstykket og solgt af Jacob Sørensen til Hans Pedersen, født i Brande sogn i 1822 og gift med Ane Marie Jensen, født i Rind i 1816, andre steder opgives hun at være født i Resen.

D. 25. april 1891, efter at der var gjort udlæg, blev ejendommen ifølge transport skødet til Niels Nielsen. Hans Pedersen og kone havde fået fattighjælp i nogle år. Niels Nielsen var født i Nørre Snede d. 13. aug. 1863, han havde tjent i Egsgård, og d. 11. nov. 1890 var han blevet gift med Lovise Thomsen, født i Dørken d. 10. jan. 1866, datter af Thomas Jensen og Ellen Holt, der var flyttet til Kokborg. De havde 8 børn, da de flyttede fra stedet i 1907: 1. Ellen Thomine, født d. 30. apr. 1891. 2. Ane Kirstine d. 24. juni 1893. 3. Thomas d. 8. juli 1895. 4. Alfred d. 13. sept. 1897. 5. Olivia d. 29. jan. 1900. 6. Dagmar d. 20. apr. 1902. 7. Sine d. 3. juni 1903. 8. En pige født d. 23. dec. 1905. Thomas Jensen boede hos dem, efter at Ellen Holt var død.

D. 21. okt. 1907, skøde fra Niels Nielsen til Marius Tørskind Jensen.

D. 25. apr. 1908, skøde fra Marius T. Jensen til Mads Jørgen Brandt Thomsen, født d. 2. marts 1883 og gift med Else Marie Knudsen, født d. 22. aug. 1885 i Brande. Deres søn Otto Arendt blev født der d. 26. jan. 1910.

D. 20. apr. 1917, skøde fra M. J. Brandt Thomsen til Anton Marinus Andersen, der udstykkede matr. nr. 3c fra ejendommen.

D. 27. juli 1921, skøde fra Anton M. Andersen til Mads Peter Hansen.

D. 29. okt. 1921, skøde fra Mads Peter Hansen til Jens Christian Jensen.

D. 1. marts 1957, skøde fra Jens Christian Jensen til Aage Hansen. Stedet ejedes senere af Svend Andersen.

1993: ejere Birgit og Robert Jendriska, Vejlevej 279, Egsgård.

*****

Matr. nr. 3c Egsgård.

D. 25. juli 1918, udstykket fra 3b af Anton Marinus Andersen og solgt til Peder Madsen Pedersen d. 1. nov. 1920. Han ejede matr. nr. 1d Nørre Askær.

D. 8. okt. 1931, skøde fra P. Madsen Pedersen til Jens Christian Sørensen på matr. nr. 1d Nr. Askær og 3c Egsgård.

D. 12. jan. 1951, skøde fra J. Chr. Sørensen på matr. nr. 3c Egsgård til Vilhelm Egsgård til forening med matr. nr. 3d Nørre Egsgård.

D. 29. juni 1956, skifteretsattest tinglæst som adkomst for enke Sofie Kathrine Egsgaard.

D. 26. febr. 1958, forpagtningskontrakt til Arne Damgaard Mathiasen. Hartkornet for matr. nr. 3c opgives til 1 fkr. 1 alb., men forpagtningskontrakten opgiver det til 1 fkr. 2½ alb.

1965: ejer Vagn Egsgaard.

*****

Matr. nr. 3d Nørre Egsgård.

D. 11. jan. 1909, da Jacob Egsgaard solgte hovedparcellen matr. nr. 3a Egsgård til sin søn Julius Egsgaard, beholdt han parcellen matr. nr. 3d Egsgård og boede der med kone, datteren Olga og en tjenestekarl.

D. 11. juni 1919, skøde fra Jacob Sørensen Egsgaard til søn Vilhelm Egsgaard. D. 8. febr. 1921 købte Vilhelm Egsgaard matr. nr. 4e Svindbæk af Martin Christian Jensen i Svindbæk.

D. 29. juni 1956, skifteretsattest læst som adkomst for enke Sofie Kathrine Egsgaard på matr. nr. 3d Egsgård, matr. nr. 4e og 4f Svindbæk.

Ejer i 1965: Evald Iversen og senere hans søn Poul Erik Laudal Iversen, Nørre Egsgårdvej 8, Egsgård.
Gården er nu igen lagt ind under hovedparcellen matr. nr. 3a Egsgård.

*****

Matr. nr. 3e og 3f Egsgård.

D. 14. juli 1925, skøde fra Julius Egsgaard til vejmand Johannes Thomsen, født d. 4. juni 1896, søn af Sidsel Marie og Jacob Thomsen i Lønå. Skødet var på matr. nr. 3f Egsgård. D. 10. okt. købte Jacob Thomsen også matr. nr. 3e Egsgård af Julius Egsgaard.

D. 3. okt. 1969, skøde fra Johannes Thomsen til Ove Jessen.

1993: ejer chauffør Svend I. Andersen, Vejlevej 274, Egsgård.

*****